

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaostolle

Helsingin kaupungin Pelastuslaitos kiittää mahdollisuudesta lausua aiheesta:

Helsingin pelastuskoulun rahoituksen turvaaminen sekä koko maan ruotsinkielisten pelastajien koulutusmahdollisuuksien varmistaminen

Yleistä

Sisäministeriö on julkaissut 29.9.2022 päivitetyn muistion kansallisesta pelastajatarpeesta Suomessa.

Muistiossa todetaan, että Kevan arvion mukaan pelastusalalta **poistuu eläkkeelle vuosittain 145 henkilöä**, jolloin vuosien **2022–2030 aikana tulee eläköitymään 1160 henkilöä** niin pelastaja- kuin esihenkilötasoilta. Kevan ennusteen lisäksi tulee huomioida alanvaihtajien osuus, jonka arvioidaan olevan **10–40 henkilöä (0–3 henkilöä / Pelastuslaitos /vuosi)**. Tällä hetkellä Kuopion Pelastusopiston vuosittainen valmistujamäärä on 137 pelastajaa ja Helsingin kaupungin Pelastuskoulun 15 pelastajaa. Nämä riittävät kattamaan juuri edellä kuvatut poistumat. Luvuissa ei ole huomioitu perhevapaauudistuksen aiheuttamia lisätarpeita tai paloesimies- ja päällystökoulutukseen siirtyviä henkilöitä.

Sisäministeriön viimeisimpien arvioiden mukaan **toimintavalmiuden saattaminen lakisääteiselle tasolle ja varallaoloa korvaavat ratkaisut aiheuttavat kaiken kaikkiaan 1123 pelastajan lisätarpeen.**

Kokonaisuudessaan pelastusala **tarvitsee vuoteen 2030 mennessä yli 2300 uutta pelastusalan ammattilaista.**

Sisäministeriön muistion mukaan ruotsinkielisten pelastajien tarve vuosina 2022–2030 on **133 pelastajaa**. Lukumäärä perustuu pelastuslaitosten arvioon. 22 pelastustoimen alueesta kahdeksan (8) ilmoitti erityisestä tarpeesta ruotsinkielisten pelastajien suhteen. Vuositasolla tarve on 12–18 pelastajaa.

Helsinki kaupungin Pelastuskoulun toiminta ja rahoitus

Helsingin kaupungin Pelastuskoulu on perustettu vuonna 1972 tuottamaan palomiehiä pääkaupungin turvaksi. Pelastuskoulun toiminnan on rahoittanut kokonaisuudessa Helsingin kaupunki ja rahoitus on sisällytynyt Pelastuslaitoksen budjettiin. **Pelastuskoulu toteuttaa tällä hetkellä pelastajakoulutusta 15 pelastajan vuosittaisella valmistujamäärällä** sekä alipäällystötason koulutusta tarpeen mukaan. Pelastuskoulu täydentää Kuopion Pelastusopiston koulutustarjontaa ja pelastuskoululla on 3.11.2021 myönnetty pysyvä toimilupa.

Pelastuskoulussa on laajempi opetussuunnitelma käytössä (0,5 lukukautta pidempi) kuin Pelastusopistolla. Pidemmällä kurssilla pelastajat perehdytetään pääkaupungin erityispiirteisiin sekä annetaan laajempi ensihoidon perustason opetus. Pelastuskoulun valmistuneet pelastajat ovat työllistyneet Helsinkiin ja korvaavat Pelastuslaitoksen **vuosittaisen eläke- ja muun poistuman, joka on n. 14 htv:tä.**

Pelastuskoululla on **edellytykset kaksinkertaistaa valmistuvien pelastajien koulutusmäärät**. Muutos edellyttää riittävää valtionrahoitusta ja nykyisen käytössä olevan laajemman opetussuunnitelman muokkaamista vastaavaksi Pelastusopiston kanssa. Pelastuskoulu on ilmaissut useasti tahtotilan järjestää säännöllistä ruotsinkielistä pelastajakoulusta Uudellamaalla. Syksyllä 2022 alkanut ruotsinkielinen pelastajakurssi kuitenkin päätettiin toteuttaa Vaasan alueella. Pelastuskoulun valtionrahoituksen turvaamisella ja pelastajakoulutuksen jatkamisella mahdollistetaan Uudenmaan pelastuslaitoksille

ammattitaitoisen työvoiman saatavuus akuutissa tilanteessa, jossa ammattitaitoisten pelastajien tarve kasvaa.

Pelastuskoulussa on tällä hetkellä käynnissä kaksi pelastajakurssia, joista ensimmäinen valmistuu syyskuussa 2023 ja toinen syksyllä 2024. Syksyllä 2023 olisi tarkoitus käynnistää seuraava pelastajakurssi. **Pelastuskoululle ei kuitenkaan ole osoitettu valtion rahoitusta kurssien loppuun saattamiseksi tai uusien kurssien käynnistämiseksi.**

Helsingin kaupunki ei rahoita pelastuskoulun toimintaa enää vuonna 2023 pelastustoimen järjestämisvastuun siirtyessä hyvinvointialueille.

Pelastustoimen ammatillinen peruskoulutus ei kuulu hyvinvointialueenkaan järjestämisvastuulle eikä hyvinvointialueita koskeva lainsäädäntö nykyisellään mahdollista pelastuskoulun rahoittamista hyvinvointialueiden valtionrahoituksesta. Valtion v. 2023 talousarviossa ei ole osoitettu koululle muutakaan rahoitusta. Meneillään olevat pelastajakurssit ovat vaarassa keskeytyä ja koko koulun toiminnan jatkaminen vuonna 2023 on vaakalaudalla, mikäli rahoitusta ei saada.

Pelastuskoulun rahoittaminen valtion varoista on välttämätöntä koko maan pelastajapulan syvenemisen välttämiseksi. Pelastajakoulutusta tulee rahoittaa yhdenvertaisin perustein koko maassa.

Rahoituksen tulisi määräytyä Pelastuskoululle samoin perustein kuin Pelastusopiston rahoituksen eli valtio maksaisi Helsingille koulutuskorvausta 14 000 euroa lukukaudessa (6 kk) kutakin lukukaudella kirjautuneena olevaa opiskelijaa kohden. Lukukaudessa Pelastuskoulussa on nykyisin keskimäärin 30 oppilasta (kaksi käynnissä olevaa kurssia) ja näin ollen vuosittainen kustannus on 30 (oppilasmäärä) x 2 (lukukaudet) x 14 000 euroa, yhteensä 840 000 euroa.

Ruotsinkielisten pelastajien koulutusmahdollisuudet Pelastuskoulussa

Ruotsinkieliselle koulutukselle on selkeä tarve ja perustelut. Pelkästään Uudenmaan pelastuslaitokset tarvitsevat yhden ruotsinkielisen pelastajakurssin kerran kolmessa vuodessa varmistaakseen riittävän määrän ruotsinkielentaitoisia pelastajia. Vaasassa käynnissä olevalla ruotsinkielisellä kurssilla ei ole vaikutusta pääkaupunkiseudun tai Uudenmaan ruotsinkieliseen pelastajatarpeeseen, sillä valtaosa ko. kurssin opiskelijoista on Vaasan lähialueelta, ja vain muutama on Uudeltamaalta.

Pelastuslaitosten pelastajatarve toimintavalmiuden saattamiseksi lakisääteiselle tasolle on Sisäministeriön mukaan **657 pelastajaa**. Pääkaupunkiseudun pelastuslaitosten yhteinen tarve on 282 pelastajaa eli 42,9 prosenttia koko maan tarpeesta (Länsi-Uusimaa 71 hlöä, Keski-Uusimaa 60 hlöä ja Itä-Uusimaa 23 hlöä sekä Helsinki 128 hlöä). **Ruotsinkielisten pelastajien tarve on Itä-Uudellamaalla 50 prosenttia ja Länsi-Uudellamaalla 10–12 prosenttia uusista pelastajista. Helsinki kaupungin tavoite on, että 10 prosenttia henkilöstöstä omaisi ruotsin kielen taidon.**

Uudenmaan pelastuslaitokset ovat jo pitkään nähneet tarpeen säännöllisen ruotsinkielisen koulutuksen järjestämiselle Pelastuskoulussa. Uudeltamaalta löytyy mm. riittävä määrä ruotsinkielentaitoisia kouluttajia ja harjoitusmahdollisuuksia käytännön taitojen harjoittamiseen. Ruotsinkielisen koulutuksen järjestämisen perusteena tulee olla valtiorahoitus ja säännöllisyys.

Pelastuskoulun valtiorahoituksella turvataan Helsingin, pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan pelastajien saatavuus

Pääkaupunkiseudun tulevaisuus näyttää haasteelliselta ottaen huomioon edellä kuvatut pelastajien saatavuushaasteet. Vetovoimatekijänä maakunnista ei toimi pääkaupunkiseudun korkea hintataso, elinkustannukset ja työn kuormittavuus, kun työtä on tarjolla ympäri maan. Valtakunnallisen pelastajapulan ohella Pelastuskoulun merkitys myös pääkaupunkiseudun pelastajavajeeseen on merkittävä, sillä valmistuvat opiskelijat palaavat pääosin omalle asuinpaikkakunnalleen tai sen läheisyyteen töihin. Tästä syystä Uudellemaalle ja pääkaupunkiseudun tarpeisiin kohdennettu alueellinen koulutus kaksinkertaistettuna (30 pelastajaa vuodessa) tulee mahdollistaa niin valtiorahoituksen kuin muiden resurssien osalta.

Kuopion Pelastusopiston pelastajakursseilla opiskelee nykyisin 229 opiskelijaa, joista 30:n (13,1 %) asuinpaikkakunta sijaitsee Uudellamaalla, ja näistä kymmenen (4,3 %) ilmoittaa asuinpaikkakunnakseen Helsingin. **Pelastusopiston läsnä olevien pelastajaopiskelijoiden asuinpaikkakunnat eivät työllistymisen näkökulmasta tue Helsingin ja pääkaupunkiseudun vaatimaa tarvetta, joka korostaa entisestään alueellisen koulutuksen tärkeyttä. Sama koskee myös ruotsinkielisten pelastajien kouluttamista.**

Pääkaupunkiseudulla ja Uudellamaalla asuu yli 30 prosenttia maan väestöstä ja lisäksi alueelle sijoittuu merkittävä määrä alueellisia riskejä sekä valtion ylin johto, joiden turvallisuus on taattava niin normaalioloissa kuin poikkeusoloissa. Tästä syystä on erittäin tärkeää varmistaa, että alueella on riittävä määrä pelastushenkilöstöä, jolla on keskeinen rooli poikkeusolojen aikaisissa pelastus- ja turvallisuustehtävissä.

Helsingin kaupunki
Helsingin kaupungin Pelastuslaitos
Pelastuskoulu

Helsingissä 3.11.2022

Jani Pitkänen
pelastuskomentaja